

pento

EXPERTS IN
HOREN, SPREKEN
EN VERSTAAN

Gehoorongeroek bij mensen met een verstandelijke beperking

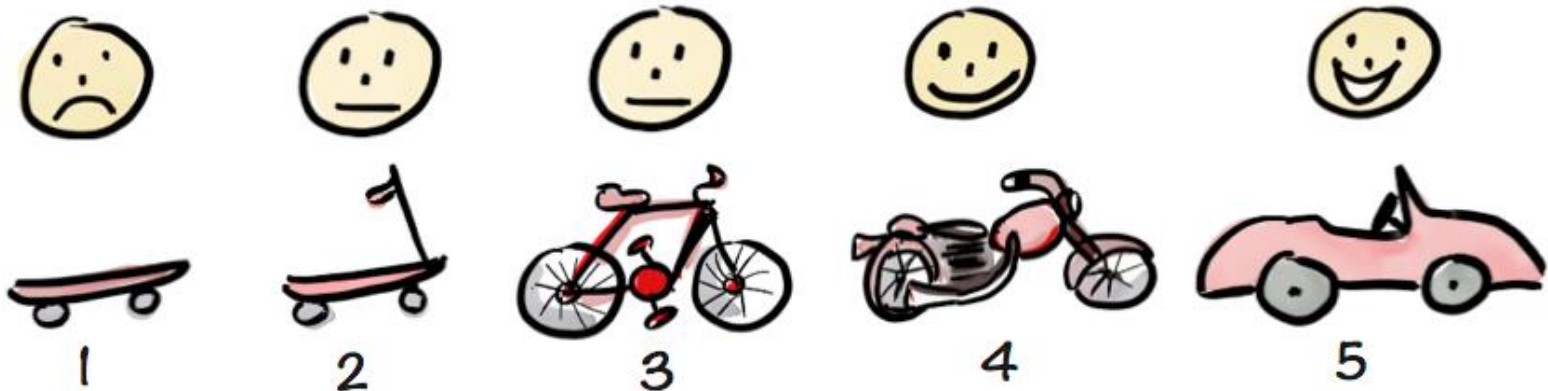
Ideeën, werkwijze en ervaringen

Pentolab: Wat is het idee?

- Wij (onderzoekers) komen soms niet verder met gehooronderzoek bij moeilijk meetbare cliënten op locatie.
- We willen graag ons instrumentarium uitbreiden!
Een tablet met verschillende geluiden en een losse luidspreker.

Skateboard

- Een overzicht van de gebruikte methoden per locatie

- Uiteindelijk: een compleet instrumentarium voor onderzoek op locatie bij moeilijk meetbare cliënten

Van 'makkelijk' naar moeilijk meetbaar

Wat doen we niet of nauwelijks?

Met hoofdtelefoon of in het vrije veld

- Toonaudiometrie (spel)
- Spraakaudiometrie (eventueel met SAP-R)

In het vrije veld

- Touch methode
- VRA
- BOA
- Ewing/CORA
- Air puff Audiometrie *
- Diagnostische proef hoortoestellen

Extra

- Fluisterspraak
- Populaire muziek

Objectief

- Tympanometrie
- OAE
- BERA/ABR/ASSR
- ABR/ASSR in wakkere toestand *
- Cortical ERA (CAEP) *

Wat zijn de wensen?

1. Aanvulling van natuurlijke geluiden, flexibele opstelling
2. Gebruik van populaire muziek
3. Objectief onderzoek dat goed inzetbaar is

Hoe nu verder?

- Wens 1 en 2:
Uitbreiding natuurlijke geluiden en populaire muziek

- **Wens 3: Objectief onderzoek dat goed inzetbaar is.**

Op proef van 7 sept – 28 sept 2017:

Vivosonic – Integrity

Betrouwbare en snellere ABR metingen zonder dat sedatie nodig is. Draadloze verbinding.

Path Medical – Sentiero

ABR/ASSR. Handheld apparaat. Op interactieve wijze kan de gehoordrempel van jonge kinderen of verstandelijk beperkten bepaald worden.

Pento Expert Meeting

Gehoorderonderzoek bij mensen met een verstandelijke beperking:
Hoe gaan we om met bijkomende problematiek?

- Gedragsproblemen
- Epilepsie
- Dementie

.... en gedragsproblemen

Reacties uit angst en onbegrip vinden WIJ een 'gedragsprobleem'

Algemeen (angst/onbegrip)

Gebeurtenissen voorafgaand aan het gehooronderzoek

- Onrustige medebewoners op de groep of dagbesteding, de reis op zich.
- Wachten voor het onderzoek, vreemde omgeving.
- Begrip: Wat doe ik hier, wat gaat er gebeuren? Begrijpen van opdrachten.
- Tempo waarin iemand spreekt of handelt (niveau van functioneren, tempo)

Specifiek (verhoogde kwetsbaarheid)

- persoonlijkheidsproblemen/ psychiatrische ziekte, autisme, dementie

.... en gedragsproblemen

Wat kun je doen?

- Rust, tijd hebben, rust uitstralen
- Zo nodig een herhaling van de afspraak plannen:
stop vóór de grens!
- Advies aan cliënt/ begeleiding vragen:
Wat kun je beter wel of juist niet doen? Hoe kun je het beste handelen?

... en gedragsproblemen

Hoe herken je angst of onrust?

- Motorische onrust
- Geluiden maken, taal
- Om zich heen kijken, blik in ogen
- Steun zoeken bij omstanders voor verwarring

Wat kun je doen bij angst/onrust?

- Geen paniek, straal rust uit, laat begeleider optreden
- In het slechtste geval: verlaat ruimte, haal hulp van buiten!

... en epilepsie

- Eenvoudig partiële aanval
bewustzijn blijft helder, iemand kan verschillende sensaties ervaren
- Complex partiële aanval
Bewustzijn is geheel of gedeeltelijk verdwenen, vaak automatismen
- Absence
Iemand staart 3-30 sec voor zich uit, gaat daarna weer verder
- Tonisch-clonische aanval
Verkramppt en schokkend
- Myoclonie (schokjes)

... en epilepsie

Meest riskant: tonisch-clonische aanval

- Vaak spontaan, soms uitgelokt door: vermoeidheid, slaapegebrek, hormonen, spanning en door externe factoren
- Externe factoren kunnen zijn: lichtflitsen, gebruik van middelen. Geluid is geen externe uitlokkende factor
- Geen/zelden voortekenen.
- Blauw worden geen teken van stikken bij enkelvoudige aanval

Op www.epilepsie.nl staan filmpjes van de verschillende soorten aanvallen

... en epilepsie

- **Wat kun je doen?**

Net als bij gedragsproblemen: rust, weinig doen, ondersteunen, zorgen dat iemand zich niet stoot. Stabiele zijligging na de aanval. Zelden een arts nodig of 112.

- Alleen bij meer aanvallen volgen risico op schade. Dan ingrijpen (eigen “coupeermedicatie” of arts/ 112)

- **Kan het gehooronderzoek doorgaan of verder gaan?**

Dit is afhankelijk van het soort aanval. Overleg dit met de begeleiding.

... en dementie

Vormen dementie:

- Alzheimer, frontotemporaal, Lewy-body en Parkinson
- Bij Syndroom van Down: Alzheimer

Stadia

- Voorstadium
- Beginnend
- Middenstadium (matig-ernstig)
- Eindstadium

... en dementie

Wat kun je doen tijdens het gehooronderzoek?

- Iemand corrigeren brengt onrust.
- Probeer om onjuistheden heen te praten en breng iemand terug naar het hier en nu.
- Gebruik een vriendelijke intonatie
- Inhaken op oude herinneringen kan helpen (liedje, muziekinstrument)
- Ga vooral creatief om met de situatie
- Rust, kalmte, tijd, positieve sfeer

... en dementie

Er zijn verschillende stadia. Moeten/kunnen we dan in deze verschillende stadia ook verschillend handelen?

- Algemeen advies: start zo vroeg mogelijk met proef HT
- Geen algemene tips voor specifiek stadium: stadia zijn vrij grove, algemene omschrijvingen van het beloop in grote groepen mensen
- Op individueel niveau is het veel belangrijker details te weten over die persoon: Beloop ziekte tot nu toe, hoe reageert iemand in het algemeen (positief en negatief), stand van zaken m.b.t. geheugen, zelfzorg, gedrag)
- Vraag aan begeleiding/familie wat de wensen zijn en wat het gedrag is.

... en dementie

Voorstadium

Eerste tekenen (afhankelijk van vorm dementie):

- Vergeetachtig
- Taalproblemen
- Karakterverandering
- Ontkenning

Richt je tijdens het onderzoek en mbt het advies vooral op

- wens cliënt, familie en begeleiding
- op evt bijkomend gedrag (HT kwijtraken, begrijpen instructies)

... en dementie

Beginstadium

- Duidelijker symptomen, wisselend beeld
- Opdrachten begrijpen en goed uitvoeren niet meer vanzelfsprekend
- Let op wisselende ernst van symptomen, vermoeidheid, onrust, angst
- Zo nodig een herhaling van de afspraak plannen: stop vóór de grens!
- Aanleren nieuwe vaardigheid (omgaan met prothese) kan al moeilijk zijn.
Wie helpt cliënt thuis?
- HT is van groot belang: begin van sociaal isolement dreigt

... en dementie

Middenstadium: matig

- Duidelijke symptomen, zorgbehoefte neemt toe
- Sociaal isolement door verlies vaardigheden, veranderd gedrag
- Daarom HT aanpassing zeker nog van belang
- Bij introductie, begeleiding en onderhoud moet hulp ingeschakeld worden van familie/begeleiding; cliënt zelf kan het zeker niet meer alleen

Middenstadium: ernstig

- Bediening/gebruik van HT gaat steeds moeizamer. Het effect van een HT op sociaal isolement / situatie van cliënt is steeds beperkter
- Onderzoek lukt waarschijnlijk alleen nog via objectieve methoden, of vrije veld audiometrie
- Een eerste HT aanpassing kan moeizaam zijn

Dementie

Eindstadium

- Een goede afweging maken: Hoe zinvol en hoe noodzakelijk is het om hoortoestellen te proberen/aan te passen?
- Een goede reden kan zijn: Luisteren naar voorlezen, muziek
- Zorg voor HT ligt volledig bij familie/begeleiding

Advies hoortoestellen

Wie beslist?

Als onderzoeker zou je op basis van het audiogram een HT adviseren, maar er spelen andere factoren mee waardoor dit misschien niet haalbaar of verstandig is. Wat doe je?

Nu:

Advies HT in brief naar de verwijzer + vraag aan de groepsbegeleiding of ze intern willen overleggen of HT haalbaar is.

- Zoja, dan sturen wij een recept voor proef HT
- Zonee, dan controle volgens landelijke richtlijnen.

Advies hoortoestellen

Advies AVG

- Laat de AVG samen met de PB-er, maar *zeker ook de gedragskundige* samen beslissen of er wel of niet gekozen wordt voor een proef met hoortoestellen.
- De PB-er of groepsbegeleiding kan ook beïnvloed worden door bijvoorbeeld werkdruk, samenstelling van de bewoners op de groep, enz.

Vervolg

Advies HT in brief naar de verwijzer met de vraag: intern overleg met gedragskundige en groepsbegeleiding of HT haalbaar is.

- Zoja, dan sturen wij een recept voor proef HT
- Zonee, dan controle volgens landelijke richtlijnen.
- Het besluit noteren we in het dossier. Maar hoe? 😊

PENTO GAAT VERDER.